

Fyrs i glamour

Magnus Londen

Den här gången reser vi till S:t Petersburg för att spela poker.

Jaha. Varför just till S:t Petersburg?

För att här finns *Taleon Club*, ett av världens pråligaste kasinon, ett Shangri-la för den ryska eliten, en oas av tsaristiskt glitter och snurrande roulettbord – med andra ord det givna resmålet för tre jeansklädda medelklasskillar från Helsingfors.

Det är därför vi sitter i restaurangvagnen på Repintåget från Helsingfors och längtar efter ess och kungar. Vi behöver all hjälp vi bara kan få. Mina två reskamrater är i och för sig erfarna pokerspelare, den ena envisas med att kalla sig *Slick Pete* när det riktigt hettar till och i Las Vegas är den andra känd under täcknamnet *Andy K*. Bägge är 30+, långa och gängliga typer tillhörande det urbana släktet. Killarna är inte egentligen pokerproffs, utan spelet är snarare deras seriösa hobby, en så kallad livs-stilshobby. Själv spelar jag i en betydligt lägre division, vilket innebär att pojkarna kan bolla med mig nästan hur de vill kring pokerbordet.

Hur så?

För att poker, vilket alla som spelat lite mera vet, är ett spel där turen (i längden) har liten betydelse. Den som däremot behärskar sannolikhetslära, kan hålla huvudet kallt och som dessutom bluffar på ett avancerat sätt går (i längden) segrande ur leken. Så när det varje år arrangeras världsmästerskap i poker i Las Vegas med en miljon dollar i potten – i kontanter som står prydligt uppradade på spelbordet – är det inte frågan om ett lotteri eller ett bingospel eller bara en nostalgitripp till vilda västern där vem som helst kan segra, utan om en kamp mellan proffsspelare med olika strategi, blufftaktik och erfarenhet.

Jag vet dock inte hur man mår psykiskt om man har poker som levebröd.

Men jag har förstås mina misstankar.

För redan efter några timmar i pokergemenskapen börjar ens lyckliga, kärleksfulla och innehållsrika liv där hemma försvinna upp i kupétaket tillsammans med oset från den brännheta soljankasoppan och i medvetandefältet dyker istället upp par i knekt, sjuans haj, eller ännu hellre full hand och allt det där medan tåget rusar österut tills man sedan några stunder senare promenerar över Nevan längs Litejnyjbron.

På pokerresa till Ryssland tillsammans med *Slick Pete* och *Andy K*.

Livet hemma existerar inte längre.

Nästa kväll. *Slick Pete* säger att vi måste klä om oss. Det är nu vi ska erövra land och rike. För *Slick Pete* innebär det vinröd sidenskjorta, mörkblå skraddarsydd ylle- och silkeskavaj som blänker till när ljuset träffar den på rätt sätt, byxor i samma stil och skor som man kan spegla sig i. *Andy K* drar på sig en gråsvart kostym med svart sidenskjorta. Jag klär mig i kostym. Med bekymrad min inspekterar *Slick Pete* min rödvita slips.

– Hm, säger han, hm ... det är ju så att pokerspelare *inte* har slips.

Ja, han menar rentav att slips kan vara ett minus i den ständiga psykologiska kampen kring bordet, där varje ofrivillig ansiktsryckning, varje nervöst fingertrummande och tydligen också varje klädesplagg registreras och analyseras av motståndarna.

Det är alldeles tyst i hotellrummet. Det är i ödesmättade stunder som dessa som ens personliga heder sätts på prov. Tas slipsen bort innebär det en oåterkallelig underkastelse inför pokervärlden och *Slick Pete*. Hålls den på riskerar jag att bli vanärad med ljudliga hänskratt av den ryska kasinogräddan.

Sist och slutligen kan det bara gå på ett sätt.

Tre välklädda män promenerar längs Nevskij prospekt. En av dem bär slips. Det är en vanlig vardagskväll och vi bryter mot beteendenormerna som gäller i vilken metropol som helst: klä dig vardagligt, låt dig uppslukas av massan, ha inte för mycket pengar i fickorna. Och visst är det allt

konstigt att två så skilda världar kan komma så nära varandra, ja, beröra varandra, som den värld vi är på väg till och den värld zigenarbarne kring metrostationen Gostinyj Dvor lever i.

En kväll på lyxkasino eller ett liv i rännstenen. Kulturstadens två nya ansikten.

Vid Mojkakanalen nummer 59, ett stenkast från Nevskij prospekt, vittnar de flotta europeiska lyxbilarna och portiern i cylinderhatt om var inträdet till denna andra värld finns. Vi skrider in, lämnar allt annat bakom oss, jag låter Pete och Andy sköta snacket med den gracila svarthåriga kvinnan som välkomnar oss i den stora entrén i mäktig renässansstil. Panelerna i ek, den enorma eldstaden, målningarna på väggen, ja, det är bara att gapande gå igenom metalldetektorn, sedan försöka trippa upp för trappan med stolt hållning, passera det ”anspråkslösa” väntrummet skapat i Ludvig XVI:s anda för att slutligen sugas in i den stora spelhallen i barockstil med alla dess speglar, glittrande utsmyckningar och fyrameterhöga Baccaratkristallampor i original. Och paradoxalt nog en dramatisk takmålning som illustrerar böndernas och arbetarnas revolution år 1917.

Var i fridens namn är vi egentligen?

Detta är 1800-talets store handelsman Stephan Jelisejevs forna residens. Ett palats renoverat i slutet av 1990-talet under fyra och ett halvt år in i minsta detalj och nu förvandlat till ett exklusivt kasino med modell från 1860-talets Monte Carlo och inte från dagens vulgära *white trash*-kasinon i Las Vegas där antalet enarmade banditer är fler än myrorna i en myrstack. På Taleon spelar man utan maskiner – vilket absolut inte är en slump. Man vill ha sagt att vi nu är i Petersburg och att Petersburg är i Europa och inte i Asien eller Amerika.

En prydlig servitris dyker upp, ger oss meny som saknar priser (huset bjuder) och så sitter vi strax där och dricker vad vi dricker och äter vad vi äter och försöker se världsvana ut, men det ska erkännas att också Slick Pete och Andy K ser aningen flåsiga ut. Miljön är häftigare än vi räknat med.

Pete och Andy upprepar oavbrutet hur jag ska spela för att inte flyga

ut ur pokerturneringen omedelbart. Jag ska kasta korten om jag ingenting har och inte försöka mig på att bluffa eftersom jag ändå blir genomskådad omedelbart, men jag ska satsa aggressivt om jag har bra kort och så får jag höra en lång utläggning om vad ”bra kort” innebär i praktiken för det finns klara matematiska regler, och jag ska hålla huvudet kallt och och och ...

Kamerorna som finns gömda bakom varje hörnlampa i salen registrerar givetvis oss, och tre olika kasinovärdar dyker vid skilda tillfällen upp och undrar om ”allt är okej” och allt är nog okej eftersom vi förklarar att vi är här för att spela poker och inte roulett och då är det okej att vi tills vidare väntar och inte sätter pengarna i rullning. I salen finns högst en handfull roulettspelande kunder men mer än tjugo uniformsklädda anställda. Luftkonditioneringen sprutar ut svalkande sextongradig luft, salen saknar fönster som man ser ut genom, takbelysningen är oföränderlig och inga klockor syns till – allt för att man ska förlora tidsuppfattningen. På toaletten sprider ängsblommorna i de små pittoreska vaserna ut en fläkt av ljuv sommar.

Vid det ena roulettbordet spelar en ensam glittrande 40+ rysk dam med ögonbryn smala och vassa som om de var målade med en knivskarp pensel. Varje gång roulettkulan sätts i rullning börjar hon lugnt men metodiskt placera ut sina spelmarker på rutorna, det ser behärskat ut, men ju långsammare kulan roterar desto snabbare dansar hennes hand över den gröna roulettmattan, hon börjar bita på underläppen, kulan rör sig trögare och trögare, spelmarkerna flyger snabbare och snabbare ut över mattan, croupiern säger ”No more bets” (vissa spelkommandon ges alltid på engelska) men först då visar kvinnan vad hon är kapabel till, hennes armar arbetar fullkomligt hysteriskt, ännu hinner hon slänga fram några spelbrickor, hennes blick är alldeles vild, mycket vildare än själva kulan som nu redan studsar och hoppar på hjulet i jakt på siffran som Fru Fortuna valt ut, och nu upprepar croupiern skrikande NO MORE BETS! men vesslan är blixtsnabb, hon slänger fram de sista spelmarkerna ...

och så plötsligt stannar kulan, förtrollningen bryts, vesslan blir en kvinna igen, pulsen sjunker och hon sätter sig ner.

Ända tills rouletthjulet sätts igång igen. Hon stiger upp, börjar metodiskt placera ut markerna, kulan snurrar långsammare, hennes armar arbetar snabbare ...

Efter att ha iakttagit henne i en halv timme står diagnosen klar. Roulettvesslan lider av en synnerligen besvärlig åkomma. Hon har hamnat i en loop.

Och hon kommer inte loss.

Hon är egentligen en stolt bärare av en petersburgsk tradition. För när den franske resenären Astolphe de Custine besöker staden år 1839 beskriver han elitkvinnornas liv i staden så här:

”De stiger sent upp, tillbringar dagen med att göra toalett, kvällen med att gå på visiter och ägnar natten åt hasardspel. Att glömma sig själv, att förlora sig i en virvel av upphetsning förefaller vara meningen med deras existens.”

Vi ledsagas till Musikrummet där pokerborden finns, vi får smälla 150 dollar i bordet som byts mot spelmarker, vi får dra var sin lapp som avgör vid vilket bord vi ska spela och så sitter man sedan där, kring ett ovalt bord i ett ”musikrum” med kransprydda väggdekorationer, en eldstad försköнад med örnljon, åtta pokerspelande ryssar och Slick Pete – och darrar så obemärkt som möjligt på händerna.

Poker har sitt ursprung i äldre europeiska kortspel som *poque* och *bouillotte* och uppfanns i hasardparadiset New Orleans på 1820-talet, var-efter det sedan utvecklades vidare på Mississippiflodens hjulångare som i praktiken var flytande spelhålor. Varianten som vi spelar i dag, *Texas hold 'em*, uppfanns kring 1920 i Texas och är proffsens favorit runt hela världen.

I spelet har man två egna kort som ingen annan ser och så delas det ut tre allmänna kort (”floppen”) plus ytterligare två i ett senare skede. Det gäller givetvis att få en så bra hand som möjligt genom att kombi-

nera sammanlagt fem av de egna och de allmänna korten. Under spelets gång höjer och synar man, bluffar och taktikerar, räknar sannolikhet och psykologiserar, allt i syfte att komma åt motspelarnas insatser. Om ens spelmarker (chips) tar slut flyger man ut och den som är sista person vid bordet vinner huvudpotten, medan några andra som är med i slutskedet får tröstpengar.

När de första korten delas ut har jag bara en enda tanke i huvudet, det är Petes och Andys röster som ekar, *kasta korten om du inte har något bra!* men samtidigt också att hålla sig lugn, cool, så jag förvandlar mig själv till en maskin, en livrädd maskin, med ett enda inprogrammerat kommando – *SLÄNG KORTEN!* Fullkomligt förstenad fokuserar jag med styrkan hos en diamantborr min blick på en fast punkt i väggen, och väggen börjar nästan glöda, och jag slänger korten och jag slänger och jag slänger och slänger och slänger ... tills vi plötsligt gått varvet runt, åtta partier, och jag förbluffad märker att jag faktiskt fortfarande är med i spelet, att jag har *överlevt*.

Det känns som om jag presterat något väldigt stort.

Så jag belönar mig själv med att vrida på nacken och noterar att jag har hamnat mellan en helskallig affärsman med ringar och Rolexklocka och en trög typ i bomullsskjorta och brillor. Grundregeln i ett kasino är man ska få vara anonym om man vill, vilket innebär att spelare som inte känner varandra från förr aldrig blir personliga och att man sällan utbyter mer än ytligt snicksnack. Tvärtom är distans ett trumfkort och alldeles nödvändigt. Så också i dag. Så gott som ingen (förutom personalen) tilltalar oss, och vi tilltalar ingen. Det är uppenbart att vi är de enda främlingarna kring pokerbordet. Kanske det är därför Slick Pete omedelbart har döpt Rolexkillen till *Kojak* (efter den legendariska skallige tevedetektiven, uttalas i detta fall på bred amerikanska) och trögisen till *Moron* (idiot på engelska, uttalas i detta fall på bred amerikanska). För det är det man måste syssla med kring bordet. Iaktta, analysera och bygga upp förakt mot sina okända medspelare, som en sorts adrenalinkick för att klara de kommande dusterna.

Kojak, Moron, Andy K och Slick Pete.

Mina närmaste medmänniskor just nu.

Kring bordet råder överraskande nog en glad och hjärtlig stämning. Det är kompisar, innegänget, välmående stadsbor, som träffas igen, som skämtar friskt med varandra, som spelar som tidsfördriv, som faktiskt tycks ha roligt och här finns definitivt ingen rädsla för att förlora pengar. För alla ryssar i den här salen har råd att kasta bort sina insatser – och mycket mer – utan att blinka.

På Taleon arrangeras det pokerturneringar varje kväll men sin stora ryktbarhet har Taleon Club ändå nått genom sin söndagsbrunch. Då arrangeras exklusiva lotterier för kvinnor och det är då stadens absoluta crème de la crème samlas för att frotera sig, vilket kanske inte är så märkligt. Visst finns det i Petersburg många förnäma restauranger, men denna aura av glamouröst leverne och klassisk europeisk *stil* i rysk tappning existerar på få andra ställen. Taleon är helt enkelt de förmögnas fristad. I en stad med fem miljoner invånare finns det självfallet en tillräckligt stor klick – främst nyrika affärsmän av olika sort – som gärna spelar blackjack, roulett och poker. Pöbeln får sitta i parkerna och flytta bönder på schackbrädet.

Vid vårt bord finns ett par män i medelåldern med frun vid sin sida, en yngre mörk kvinna som känner alla och sedan förstås bordets främsta spelarprofiler Moron och Kojak, som i ögonvråerna inspekterar oss och grubblar på vår spelstil, men de skulle aldrig öppet blotta sin nyfikenhet. Moron blir faktiskt lite nervös när vi mellan partierna utbyter några tomma ord på svenska bakom hans rygg, men det passar oss bra eftersom den psykologiska biten nästan är den viktigaste. I dag är man så gärna en oförskämnd outsider, kanske det får honom ur balans?

Och jag slänger och jag slänger och jag slänger och jag slänger tills jag plötsligt ungefär tjugo partier senare sitter med par i kung på handen, ett ypperligt utgångsläge, och jag höjer och den anonyma killen bredvid Kojak som jag varit lite rädd för hänger med.

Det blir han och jag.

”Floppen” kommer upp och den består av kung–åtta–trea, och det betyder att jag sitter med triss i kung (mina två egna kungar plus den på bordet), och jag höjer rejält, men den jäveln hänger med, och så kommer det ytterligare två intetsägande kort, och han höjer, och jag använder löjligt nog en hel evighet till att fundera på om han ens teoretiskt skulle kunna ha bättre kort än jag, och det är väl nu man borde ta till tårarna för det känns som om jag håller på att bli grundlurad. Men jag höjer ändå ytterligare en gång, han hänger med och satsar allt han har, och slutligen ska vi då blotta våra kort och han kastar fram två åttor, han har alltså sammanlagt triss i åttor, och nu låter jag mina två kungar glida över bordet, och det går ett lätt sus längs bordet för nu flög den anonyma killen ut ur hela spelet och som ett resultat av triss i kung får Magnus för första gången i sitt liv göra den där välkända giriga rörelsen då man lutar sig framåt och med bägge armarna omsluter spelmarkshögen och håvar in jackpotten till sin plats.

En kapitalistisk våtdröm förverkligad i Ryssland. O dessa tider.

På samma plats som triss i kung i dag slåss mot triss i åttor fanns det på 1700-talet ett tillfälligt vinterpalats byggt i trä där tsarinnan Elisabeth, Peter den stores dotter, styrde. Det var här den kommande tsaren Paul I tog sina första steg som barn och det var också här som hans mor, tsarinnan Katarina den stora, levde ut sitt rika kärleksliv och vävde sina intriger. Härifrån skickade hon till exempel sina trupper för att störta sin man, Peter III.

Allt detta är Taleon Club mycket stolt över, även om den naturliga kopplingen till dagens kasinoverksamhet förblir aningen diffus. I själva verket försökte Katarina den stora i slutet av 1700-talet genom dekret förbjuda stadens elit att syssla med hasardspel, men med föga framgång.

Historien ger kasinot hur som helst en stänk av genuin glamour och ett slags kulturhistorisk plattform att stå på. För i byggnaden som ersatte det tillfälliga vinterpalatset skapade den franske skulptören Etienne Falco-

net på 1770-talet den världsberömda Bronsryttaren, en av stadens främsta sevärdheter, och senare byggde handelsfamiljen Jelisejev detta palats och bedrev framgångsrika affärer med livsmedel och vin för överklassen. Efter revolutionen plundrade bolsjevikerna palatset på allt lösöre men några av de värdefulla konstverken av den franske skulptören Auguste Rodin räddades och finns i dag i Eremitaget. Palatset blev efter revolutionen ett välkänt hem för författare grundat av självaste Maksim Gorkij, och senare ett institut för marxism och leninism.

Och sagan får sitt lyckliga slut när bolaget med det rysktypiska namnet *Centret för humanitärt och affärsmässigt samarbete* slog till i början av 1990-talet, tog över det fallfärdiga palatset, köpte ut och placerade om invånarna som bodde i huset (på Internet kan man läsa de forna invånarnas tackbrev) och förvandlade byggnaden till ett majestätiskt kasino med stadens förnämsta restaurang. Lämpligt till 300-årsjubileet öppnar man också ett hotell i samma byggnadskomplex som antagligen blir Petersburgs mest påkostade.

Pipiip. Kojaks mobiltelefon ringer mitt i ett parti, men ingen låter sig störas, det är *normalno*, och Kojak skriker argt i telefonen *DA!* och en gång till *DA!* och ytterligare fyra gånger *DA!* och lägger sedan på. Man skulle ju gärna dra en och annan slutsats utifrån det samtalet eller fråga honom rakt ut varifrån stålarna kommer, men redan en antydning om att man är nyfiken skulle innebära att ens viktigaste valuta kring pokerbordet, respekten, skulle sugas ut med luftkonditioneringen. En nyrik ryss diskuterar nämligen ogärna exakt vad han sysslar med, svaret brukar kort och gott vara *affärer*. Till råga på allt har Kojak nu börjat pumpa hela bordet på pengar. Han spelar aggressivt, höjer ständigt insatsen, och lyckas därmed gång på gång plocka åt sig grundpotten eftersom ingen vågar spela mot honom.

På andra sidan om mig håller Moron låg profil, hans blick är tom men hans chipshög når honom till näsan. Han leker oavbrutet med ett spelchips genom att hålla det mellan pekfingret och tummen och picka

med det mot bordet. Ett sakta monotont klickande når mina öron, det ruser in genom trumhinnan och fyller hela det för tillfället tomma kraniet. Men det han gör är ingen ovanlighet. Det är en sysselsättning som sammanbinder pokerspelare i hela världen. Det är deras sätt att idissla, en till synes meningslös och ointelligent sysselsättning som i själva verket är livsviktig. Idisslandet, detta konstanta klickande, är helt enkelt deras sätt att sakta men säkert psykiskt bryta ner sina motspelare.

Timmarna går, tempot trissas upp. Slick Pete beställer in en laxsmörgås som han äter med makliga rörelser och utdragna tuggningar vilket eventuellt är ytterligare ett försök att få de andra ur balans, eller så är han annars bara långsam av sig. Eller så kan han hasardspelets historia. Legenden säger att när hungern överraskade den notoriske spelaren och politikern John Montagu (den fjärde greven av Sandwich, 1718–1792) vid spelbordet beställde han in en köttskiva mellan två brödskeivor. Denna rätt, senare döpt efter honom till *sandwich*, åt han vid spelbordet – och det gör också Slick Pete 250 år senare.

Några av de rena hobbyspelarna runt vårt bord flyger ut, för i längden har de ingen chans mot Kojak och Moron och vid bordet intill har också Andy K:s marker tagit slut. Slutet randas också för mig eller för den mörka kvinnan mitt emot. Vi möts i en duell där hon tvålar till mig rejält och i nästa parti möts vi åter, för jag och tydligen också hon har bra kort, och vi satsar båda allt vi har, och när det sista allmänna kortet ska delas ut finns det bara två kort i hela packen som kan rädda henne. Hon stiger färdigt upp, hon har gett upp, men ett av de två räddande korten kommer faktiskt, och det betyder att jag och inte hon ska stiga upp och gå sin väg. Så det tar slut och de två spelborden slås ihop till ett eftersom det bara är sammanlagt tio spelare kvar och, det ska medges, ingen av dem bär slips.

Jag söker tröst vid roulettbordet, och det må vara att det har gått fyra timmar sen sist men i stora salen hör jag ”NO MORE BETS”-skriket på långt håll samtidigt som roulettveslan med förvildad blick slänger in några sista spelmarker.

Även Slick Pete möter snart sin pokernemesis och, tja, faktum är ju att vi nu helt enkelt har blivit lite fattigare. Därför äter vi med gott samvete en middag till på husets bekostnad varefter vi förflyttar oss likt tre soignerade gentlemän till cigarrsalongen även om ingen av oss har en tanke på att blossa på en havanna. Andy och Pete beställer dock in cognac och grappa, men hoppsan, i cigarrummet med dess mörkbruna valnötsväggar och gråblåa läderfåtöljer blir endast privilegierade gäster bjudna på kalas så Andy och Pete får snopet dra fram sexton dollar glaset.

Kring pokerbordet möter slutligen Kojak och Moron också sin överman när en ryss med asiatiska drag spelar skjortan av dem och kammar hem några tusen dollar. Hela gänget har flyttat till bordet intill, de är långt ifrån färdiga för i natt, det finns mycket mer pengar att spela bort. Men jag måste få min personliga revansch på Taleon på annat sätt, så för en stund överger jag alla principer och ställer mig bredvid Roulettvesslan, väntar tills hon närmar sig klimax – för det måste ligga någonting magiskt i just det ögonblicket – och lägger sedan som en sann amatör allt på svart ... och vesslan ylar ... och kulan studsar ...

Och den studsar rätt.

LÄS MERA

Astolphe de Custine: *Letters from Russia*. New York Review Books 2002.

En detaljerad, sarkastisk och oslagbar skildring i brevform från det dekadenta Petersburg och Moskva år 1839. Ursprungligen publicerad på franska 1843, nu nyutgiven på engelska.

Dan Glimne: *Pokerhandboken*. Wahlströms 1995.

Om du som nybörjare vill pröva lyckan vid Taleons pokerbord måste du läsa en handbok i ämnet först.

UPPTÄCK SJÄLV

Taleon Club Талион клуб

→ Наб. реки Мойки 59 (Nab. reki Mojki / Mojkakanalen)

M Невский проспект (Nevskij prospekt)

Kasinot är alltid öppet. Men man kan dock inte bara stå här och hänga, utan det krävs att man spelar åtminstone lite – vilket inte nödvändigtvis blir dyrt. I roulett och blackjack är den minsta insatsen två dollar. Det arrangeras pokerturneringar för spelare på olika nivåer, kolla med kasinot vilken grundinsatsen är. Ta ut kontanter (dollar eller euro) i förväg, det blir dyrt att lyfta pengar med kreditkort här. På www.taleon.ru finns mera information.

Det finns många andra kasinon, av olika slag, i staden. Se denna sajt för en förteckning och länklista (men det är klokast att gå till ett kasino som någon rekommenderat): www.casinocity.com/ru/st.petersburg/casinos.html
